

BİR ORTA ÖĞRETİM FORMATI OLARAK SOSYAL LİSE

Doç. Dr. Ahmet Emre BİLGİLİ*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulanan lise formatlarına ek olarak yeni bir öneri getirmektir. Bu öneri; yeteneğin doğru ve zamanında tespit ve yönlendirilmesini esas alan bir çerçevede yapılmaktadır. Hareket noktası; orta öğretim kurumlarında üniversitelerdeki sosyal bilimler eğitimine alt yapı teşkil eden bir lise formatının bulunmamasıdır. Bu doğrultuda bu tür bir lise formatının gerekçeleri ve ana çerçevesi çizilmektedir. Bununla birlikte, sosyal bilimler eğitiminin günümüzde kazandığı stratejik öneme vurgu yapılmaktadır.

Anahtar Sözcükler : Sosyal Lise, Yeteneğin Yönlendirilmesi, Sosyal Bilimler Lisesi, İnsan Kaynağı

---

* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

SOCIAL SCIENCES LYCEE as a FORMAT of HIGH SCHOOL

SUMMARY

This study aims to bring a new proposal in addition to present secondary school systems of the National Education in Türkiye. This proposal aims to measure the ability as correct and its time.. The starting point of this study is the absence of a secondary school model as a sub-structure for the university education in the social sciences fields. The reasons of this study are to write the frame of this kind of secondary school format. And also, it is made a stress for the strategical importance of social sciences education in today's society.

Key Words: Social Lycee, Lycee of Social Sciences, Human Resources, The guide of ability

Bilime ilişkin çabaları ve bilim dünyasını ‘fen/müsbet’ ve ‘sosyal’ olarak iki ana kategoriye ayırmak ve bu çerçevede bilim, eğitim ve uygulama yapmak, bütün dünyada kabul edilen genel bir husustur.

Bireylerin eğitiminde ise, temel bir ayırım ve eğilim olarak yeteneklerin esas alınması ve bu çerçevede eğitime tabi tutulması modern bir eğitim yaklaşımını ifade eder.

Eğitim ve bilime ilişkin bu iki tespit bir arada düşünüldüğünde eğitim açısından hem bir yönlendirmeyi ve hareket noktasını hem de çok önemli ve temel bir eğitim problemini ortaya koymaktadır. O da; bireylerin yetenekleri doğrultusunda ve kapasiteleri ölçüsünde eğitilmesinin önemi, doğruluğu ve aynı zamanda güçlüğüdür.

İnsan kaynağını bir potansiyel olarak doğru ve zamanında değerlendirmek, hem o topluma ilişkin sosyal bir sorumluluğu hem de bilimsel bir yükümlülüğü yerine getirmek anlamına gelir. Bununla birlikte, eğitime dayanmadıkça hiçbir alanda, gerçekçi ve uzun vadeli bir kalkınma programının olamayacağı bilinmektedir. Bu çerçevede popülasyona ilişkin eğitilebilir bütün kesimlerin yetenek ve niteliğinin öncelikle eğitime tabi tutulması bireysel ve kamusal yarar adına pozitif bir durum arzeder.

Bireysel yeteneklerin tespitinin ilköğretim düzeyinde yapılması ve orta öğrenimde ise bu yeteneklerin lisans öğrenimine alt yapı teşkil edecek bir şekilde genel olarak verilmesi ve böylece üniversite tercihinde meslek ve alan olarak en doğru seçimin yapılmasının sağlanması sonucunu doğurabilecektir.

Bilindiği üzere Türk Milli Eğitim Sisteminde bir çok lise formatı uygulaması bulunmaktadır. Bunlar; Fen Liseleri, Anadolu Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Teknik Liseler, Meslek Liseleri, Süper Lise ve Genel Lise uygulamalarıdır. Bilindiği üzere lise eğitimi, üniversiteye altyapı teşkil eden bir eğitim verir. Mevcut lise çeşitlerine bakıldığında, özellikle üniversitedeki sosyal alanların eğitimine ilişkin bir alt yapı eğitimi veren bir lise formatının bulunmadığı görülmektedir.

Bu çalışma; asıl olarak eğitim sistemindeki mevcut lise formatlarına bir tepki olarak düşünülmemiş, aksine onların eksikliğini gideren bir biçim olarak tasarlanmıştır. Bununla birlikte şu husus ta ifade edilmelidir. Bu çalışmanın Türk Eğitim sistemindeki sosyal bilimleri önemsememe, gereken önemi vermeme biçiminde ifade edilebilecek geleneksel yaklaşımına bir eleştiri ve karşı öneri mahiyeti taşıdığı hususunda da doğruluk payı bulunmaktadır.

EĞİTİMDE ALAN AYIRIMI, YETENEĞİN YÖNLENDİRİLMESİ VE İNSANGÜCÜ PLANLAMASI

Bir toplumun gelişmişliği / geri kalmışlığı ile o toplumun eğitim etkinliklerinin niteliği ve niceliği arasında bir ilişkilendirme yapılabilir. Nitelik açısından belirleyici olan en önemli husus; eğitilebilir nüfusun, diğer dinamiklerin çok fazla etkisinde kalmadan yetenekleri doğrultusunda kapasiteleri ölçüsünde eğitilmesidir. Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, İngiltere, Danimarka ve Japonya gibi ülkelerin hepsinde ilköğretimden sonra öğrencilerin yeteneklerine göre yönlendirilen okul türleri bulunmaktadır (Erdoğan, 2000:189). Özellikle Fransa ve İngiltere’de bu yönlendirme katı bir şekilde yapılmaktadır (Erdoğan,

2000:189). Bu bağlamda eğitimde teorik ve genel anlamda alan ayrımı ve öğrenci popülasyonunun bu doğrultuda değerlendirilmesi, yönlendirilmesi maksimum yararlanma açısından büyük önem taşımaktadır.

Eğitimde hasılanın uzun vadede elde edileceği bilinen bir husustur. Dolayısıyla insan kaynağına ilişkin makro düzeyde eğitim planlaması yapılabilmesi için öncelikle esas alınması gereken nokta; bireyin hangi alanda yeteneğinin olduğuna ilişkin doğru tespit ve yönlendirilmedir. *İnsangücü* gereksinimlerini dikkate alarak bunu değerlendirmeye ilişkin yapılan planlamaların temel amacı; eğitimin nicel hedeflerini ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli insangücü ile uzlaştırmaktır (Adem, 1981:152). Fakat klasik insangücü modellerinde sorunun nitelik yönü ele alınmamış ve sonuçta insangücüne ilişkin eğitim planlaması sayısal planlama ile özdeş duruma düşmüştür (Hesapçioğlu, 2000:39). Eğitim planlamasında niceliksel boyutla sınırlı kalma, sistemin çeşitli alanlarında yapılması gerekli yenilikleri engellemektedir (Hesapçioğlu, 2000:243). Gerçekte ise insangücünü değerlendirmeye ilişkin rasyonel bir eğitim planlaması geleceğin görevi olacaktır. Eğitim sisteminin giderek kompleks hale gelmesi de bizi doğrudan planlamaya götürür, yani önceden gören düzenleyici bir gelişim perspektifine (Hesapçioğlu, 2000:360).

Şüphesiz ki yeteneğin ilköğretim sırasında belirlenmesinde başlangıç açısından yarar vardır. Bir eğitim sisteminde bireyin yeteneğine bakılmaksızın tesadüflere bırakılıp veya tam aksi istikamette eğitim alması ve bunun büyük ölçüde eğitimin dışındaki dinamiklerce belirlenmesi bireyin eğitim alma hakkı, insangücü planlaması ve verimlilik açısından da kabul edilebilir bir husus değildir. Kabul edilebilir olan; temel alan ayrımı içerisinde bir iç yönlendirmenin yapılabileceğidir.

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ALAN AYRIMI VE YETENEĞİN YÖNLENDİRİLMESİ

Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerinden *yöneltilme* açıklanırken ‘fertlerin eğitimleri süresince; ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler. Milli Eğitim Sistemi, her bakımdan bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir’ (Türk, 1999:107) tespitine rağmen pratikte ve sonuçtan bakıldığında, yukarıda çerçevesini çizdiğimiz yaklaşıma mütenasip bir uygulama bulunmamaktadır.

Yöneltmenin mantığı; bireyleri yeteneklerine uygun dallarda yetiştirmek ve ülkenin ihtiyaçlarını gözeterek uygun alanların seçilmesine katkı sağlamanın yanında bireyin kendini gerçekleştirmesine ve kişiliğinin gelişmesine katkıda bulunmak gibi temellere dayanması (Erdoğan, 2000:226) gerekmektedir. Liselere giriş düzeyinde yapılan ayırım büyük ölçüde buna tekabül etmemektedir. Zira burada genellikle çocuğun değil anne-baba, sosyal çevre ve diğer dinamiklerin etkisi ve tercihleri *belirleyici* olmaktadır. Bu doğrultuda bir yönlendirme sonucu sadece bilgi sınavı ile genel anlamda bir tespit ve yerleştirme yapılmaktadır. Bu durum bireyin yaşamı, geleceği, başarısı ve ondan bir insan kaynağı olarak kamusal anlamda yararlanma adına son derece önemli ve kritik bir noktadır. Bu derece önemli bir hususun sadece bir sınava bağlı olarak yapılması ve bunun için uzun bir dönemde rekabet ve yarış

koşullarında özel hazırlıkla girilmesi, tespit ve yönlendirmenin sağlıklı olmadığını göstermektedir. Üniversiteye giriş düzeyinde yapılan ayırım da bundan farklı değildir. Burada sadece beden eğitimi ve güzel sanatlar eğitimi hariç seçime yönelik bütün uygulamalar yine özel olarak hazırlanmış genel bir bilgi sınavına dayanmaktadır.

TÜRKİYE'DE LİSE FORMATLARI

Bilindiği üzere Türkiye'de sekiz yıllık zorunlu ilköğretim programını müteakip öğrenciler, mevcut lise formatlarından birini sınavla veya sınavsız tercih etmek/kazanmak durumunda bulunmaktadır.

Türkiye'deki lise formatları; Fen liseleri, Anadolu liseleri, Teknik liseler, Meslek liseleri, Öğretmen liseleri, Süper liseler ve Genel liselerdir. Teorik olarak bakıldığında bu çalışmada incelediğimiz **Sosyal Lise** formatının dışında *alan* itibarıyla bir eksiklik görünmemektedir. Ancak uygulamanın teoriye uymadığı veya ne kadar uygunluk gösterdiği de ayrı bir problem alanıdır.

Yukarıda belirtildiği gibi liselere girişte, öğrencinin yetenek ve kapasitesinden daha çok dış dinamiklerin (Velinin çocuğu ile ilgili talepleri, maddi getiri imkanları, prestij, yabancı dil öğrenme, popülerite ve benzeri nedenler) belirleyici olduğu görülmektedir. Bu şekilde bitirilen lise öğrenimi sonunda yine genel bir sınavla üniversite tercihi yapılmaktadır. Bireysel yeteneğin dışındaki dinamikler burada da belirleyici olmakta ve *zincirleme kaza* gibi eğitim yanlışları yapılmaktadır. Teorik olarak doğru olan ve bunların olmamasının birinci şartı; sekiz yıllık zorunlu eğitim sonucu öğrencilerin izlenerek yetenek ve kapasitelerinin belirlenmesi ve bu doğrultuda yönlendirilmesidir. Bununla birlikte bu devrede sosyal, bedensel ve ruhsal açıdan temel bir donanımın kazandırılması esas alınmalıdır (Erdoğan, 2000; 226).

SOSYAL LİSE'NİN GEREKÇELERİ

Cumhuriyet dönemi Türk Eğitim tarihinde alan ayırımı ve yeteneğin yönlendirilmesine yönelik en önemli projelerden biri kuşkusuz *Fen Lisesi*'nin açılışı olmuştur. Proje başarılı olmuş ve ardından yaygınlaşmaya başlamıştır. Ancak bu projenin hayata geçirilmesi aynı zamanda -zaten potansiyel olarak varolan- bir tartışmanın da başlamasına neden olmuştur. 1979 yılında bir grup bilim ve düşünce adamı (Sina Akşin, Murat Katoğlu, İlber Ortaylı ve Mete Tunçay) Ankara'da açılan Fen Lisesi'ne karşılık olarak bir *Edebiyat Lisesi* kurulması önerisinde bulunurlar (Akşin ve diğerleri, 1979:68-69). Fakat bu öneri, Fen Liselerinin ülkemizin her yanına dağıldığı günümüze kadar bir karşılık bulmuş değildir. Aslında sözkonusu teklif ile bu çalışmanın konusu olan Sosyal Lise önerisi içerik olarak büyük ölçüde örtüşmektedir.

Türk Eğitim Sistemi içerisinde alan ayırımı ve yeteneğin yönlendirilmesi çerçevesinde lise öğrenimi düzeyinde sosyal alanın diğer alanlara göre daha az dikkate alındığı veya hiç alınmadığı doğru ve yerinde bir tespittir. Bu doğrultuda bu çalışmanın önerisi olan *sosyal lise*, Türkiye koşullarında ve bilim ekseninde şu şekilde gerekçelendirilebilir.

- a) Türk Eğitim Sistemindeki mevcut lise formatları, teorik olarak *seçme ve işleyiş* itibarıyla doğru da kabul edilse, sosyal alana ilişkin bir formatın eksikliği açık bir şekilde görülmektedir. Yani, sosyal bilimlere yönelik yeteneği olan öğrencilerin bu yetenekleri doğrultusunda eğitim alabilecekleri bir lise formatı bulunmamaktadır. Anadolu liseleri, Süper ve Genel liseler bu talebi *özel ve seçkin* bir şekilde karşılamaktan uzaktır. Diğer bir deyişle sorun sadece seçme ve işleyiş değil bununla birlikte biçim olarak bu tür bir lisenin bulunmayışıdır.
- b) Bir başka gerekçe ise; sosyal bilimlerin günümüzde taşıdığı/kazandığı önem ve stratejik konumdur. Bu doğrultuda sosyal bilimler eğitimi özellikle gelişmiş ülkelerde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu durum; birey ve kamu için hem saygın meslekler elde etme hem de toplumsal, siyasal ve ekonomik alana ilişkin fonksiyonel olma anlamına gelmektedir.
- c) Bilindiği üzere Türk Eğitim Sisteminde sosyal bilimlere ilişkin yönelim, doğru veya yanlış bir şekilde üniversitede başlamaktadır. Şüphesiz ki bunun eğitim açısından bir takım sakıncaları bulunmaktadır. Bu nedenlerle tespit ve yönelimin ilköğretim düzeyinde yapılması ve *genel sosyal bilimler eğitiminin* lisede verilmesi daha doğru bir yaklaşımı ifade etmektedir.
- d) Türk Eğitim Sisteminde sosyal bilimler eğitimi *algılamasında* yanlışlıklar vardır. Öncelikle 'edebiyat' kavramının sosyal bilimleri karşılaması ve kapsamı doğru değildir. Edebiyat, ancak sosyal bilimlerin içinde düşünülebilir. (Burada 70-80'li yıllarda liselerde edebiyat ve fen kollarının uygulandığı fakat doğru sonuçlar doğurmadığı hatırlanabilir. Üniversitelerdeki fen- edebiyat fakülteleri uygulaması da yanlışlığın bir başka boyutunu oluşturmaktadır.) Bu nedenle *sosyal lise* formatı, ileri düzeyde sosyal bilimler eğitimi vermek için iyi bir başlangıç ve altyapı teşkil eder.

Türkiye'nin her alanda büyük ülke olma geleneğine ve idealine uygun hareket etme zorunluluğu vardır. Bunda da önceliği eğitim almalıdır. Çünkü eğitim her niteliğin başlangıcını teşkil eder ve inşasında önemli rol oynar. Bu çerçevede her alanda kendi kültürel kodlarını esas alan *sosyal değer* üretimi gerçekleştirilmelidir. Aksi takdirde başkalarının ürettiği sosyal değerlerin tüketilmesine devam edilir. Bu da, ülkeye ilişkin birçok değerlerin kaybolması sonucunu doğurur. Bunları gerçekleştirebilmek için ise; iyi yetişmiş, nitelikli ve kendi kültürel kodlarına göre üretim yapabilen sosyal bilimcilerin yetiştirilmesine bağlıdır. Bu da ancak bu alana ilişkin yeteneklerin önceden tespiti ve iyi bir temel sosyal bilimler eğitimi üzerine lisans ve lisansüstü düzeyde bir sosyal bilim dalının inşası ile mümkün olabilir.

SOSYAL LİSE FORMATI

Burada ana tema olarak ortaya konulan Sosyal Lise'nin bir program olarak ayrıntılarına girilmemiş daha çok bir yaklaşım olarak tartışmaya açılmıştır. Zira, programa yönelik ayrıntıların uzmanlarından oluşan bir ekip tarafından yapılmasının daha uygun düşeceği bilinmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmada Sosyal Lise yaklaşımına ilişkin *genel* öneriler geliştirmeye odaklanılmıştır. *Sosyal Lise* isimlendirmesinden kasıt ise; bütün sosyal

bilimleri kapsayıcı bir isim olarak düşünülmüştür. Burada, akla gelebilecek *Sosyal Bilimler Lisesi* adı, isim olarak yerleşme ve kullanılabilme zorlukları düşünülerek tercih edilmemiştir. Çünkü, bilinmektedir ki isimlendirmenin anlamı bozmayacak şekilde mümkün olduğunca kısa tutulmasında yarar bulunmaktadır. Bu çerçevede teklif edilen lise formatı ile ilgili *genel öneriler* şu şekilde formüle edilebilir:

- a) Öncelikle Sosyal liseye kabul; sekiz yıllık ilköğretim boyunca öğrencinin belirli bir yöntem dahilinde izlenerek titizlikle dosyasının tutulması ve alanla ilgili bir seçme sınavı neticesinin öğrencinin ilköğretim boyunca belirlenen yetenek ve kapasitesi ile birlikte uzman bir kurul tarafından *değerlendirmesi* sonucu yapılır.
- b) Sosyal Liseden amaçlanan; sosyoloji, psikoloji, tarih, edebiyat, felsefe, siyaset bilimi, iktisat ve eğitim bilimleri türünden lisans düzeyinde okutulacak alanlara yönelik yetenek ve kapasitesi olan öğrencilerin doğru tespiti ve bu alanların tümüne ilişkin altyapı eğitimi vermektir.
- c) Diğer bir amaç; Sosyal Lise eğitimi boyunca öğrencilerin sosyal bilimlerin hangi alanına yönelik yetenek ve ilgilerinin olduğunu belirleyerek üniversite eğitimine ilişkin daha doğru bir yönlendirmenin yapılabilmesini sağlamaktır.
- d) Sosyal Lisede, felsefe ve sanat başta olmak üzere sosyal bilimlerin temel dallarına ilişkin kültürel, kuşatıcı ve genel bilgi eğitimi yapılır. Özel ilgileri ortaya çıkarmak ve karşılamak üzere *seçmeli ders* yaklaşımı benimsenir.
- e) Lise eğitimi boyunca öğrencinin sosyal bilimlerin hangi branşına ilgisinin ve yeteneğinin yoğunlaştığı gözlenir, dosyasına işlenir ve üniversite eğitimi için bu doğrultuda yönlendirme yapılır.
- f) Kişilik özelliklerinin okul türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşmasından (Ekşi ve Otrar, 2001:128) hareketle bu okul öğrencilerinin rehberlik ve psikolojik danışmanlık açısından farklı ihtiyaçları olacağından bu hususa özel bir önem verilmelidir.
- g) Sosyal lisede temel prensip olarak ana sosyal bilimleri genel olarak okutmanın yanında yoğun bir matematik eğitimi uygulanır. Zira matematik, fen bilimlerinin olduğu kadar sosyal bilimlerin de temelidir. Matematik bilgisi ve yeteneği geliştirilmeden iyi bir sosyal bilimler eğitimi mümkün olmaz veya bu yolla daha iyi olur.
- h) Bu genel önerilerle birlikte, şüphesiz ki böyle bir başlangıcın öncelikle pilot çalışması yapılmalıdır. Pilot çalışma, bu alanda uzman akademisyenlerden ve bakanlık uzmanlarından oluşan bir komite tarafından izlenmeli ve uygulama esnasında ortaya çıkan aksaklıklar değerlendirilmelidir.
- i) Pilot çalışma ve bu tecrübenin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan Sosyal Lise formatının uygulanmasında ve yaygınlaştırılmasında acele edilmemelidir.

Öncelikle büyük şehirlerde açılmalı ve kendisini inşa sürecinde gereken hassasiyetin gösterilmesine önem verilmelidir.

- j) Şüphesiz ki bu projenin başarılabilmesi; iyi programlama, sürecin her aşamasında gösterilecek titizlik, alanla ilgili uzman akademisyenler, seçilmiş, önüne hedef konulmuş ve maddi manevi tatmin edilmiş öğretmenlerin varlığına bağlıdır.
- k) Sosyal Lise de eğitim dili Türkçe olmalı ancak yabancı dil/dillerin öğrenimine ve kullanımına önem verilmelidir.
- l) Bu lise formatı ile ilgili özel eğitim kurumlarına açış izninin, kurumla ilgili tatmin edici bir birikim elde edildikten sonra verilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

TARTIŞMA

Türkiye’de sosyal ve fen/müsbet bilimler ayrımında *önceliğin* şu veya bu nedenlerle sosyal bilimler olmadığı bilinen bir husustur. Öncelikle devletin bizzat kendisi sosyal bilimlere uzun bir dönem mesafeli durmuştur. Bu duruşu ve önceliği devletin bir çok uygulamasında ve eğitimin aşamalarında görmek mümkündür. Sosyal bilimler, kamusal meşruiyet hiyerarşisinde henüz karşılığı ve etkililiği olan bir konuma sahip değildir. Bu meşruiyetin sağlanması için gerekli adımlar bir an önce atılmalıdır. Sosyal Lise formatının kurumlaşması ile bu meşruiyetin sağlanması arasında bir ilgi bulunmaktadır.

Uzun yıllardır Türkiye’de fen ve teknik alanında resmi bir kurum olan TÜBİTAK’ın sosyal bilimlerde karşılığı olan bir araştırma kurumu, bundan yaklaşık otuz yıl öncesinden önerilmesine (Hacettepe Üniversitesi; 1971:253) rağmen henüz mevcut değildir. Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) ise bu ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Bu çalışmanın da ana teması olan orta öğrenim düzeyinde Fen liselerinin benzer nitelikte bir karşılığı olarak yer alması gereken bir kurum bulunmamaktadır. Bilindiği üzere kamuda, teknik bilimlerden mezun olanlar halen sosyal bilimlere göre daha yüksek ücret alırlar. Bütün bunlar yukarıda ifade edilen meşruiyet sorunu ile ilgili görünmektedir.

Devlete ilişkin bu örnekleri artırmak mümkündür. Bütün bunlar son derece net bir şekilde fen/müsbet bilimlerin sosyal bilimlere göre *öncelendiğini* ifade etmektedir. Bilgi, özellikle *sosyal* olana ilişkin bilgi güçtür, kuvvettir. Bu çerçevede bilgi ve egemenlik arasında da kuvvetli bir ilişki bulunmaktadır (Tuna, 1993:108-109).

Şüphesiz ki geriye dönük analizler yapmak yerine geleceğe yönelik projeksiyonlar tutmak daha yararlı bir husustur. Günümüzde artık sosyal bilimler hem toplum hem de devlet nezdinde gerekli saygınlığı kazanma yolunda önemli aşamalar kaydetmiştir. Bu kazanımların sürdürülebilir mahiyet taşıması için uygulamalara yansımaları gerekmektedir. Her alanda, özellikle sosyal bilimler alanında yüksek zihin potansiyeline sahip bireylerin eğitimlerini gerçekleştirmek güçtür fakat yerinde bir deyişle *yüksek verimli arazide tarım yapmak* gibidir (Bilgiseven, 1987:84). Toplumun en değerli ve sınırlı varlıkları olan bu kaynağın iyi ve verimli biçimde yetiştirmelerinin çare ve tedbirlerinin araştırılıp bulunması ise en olumlu yatırım sayılmaktadır (Enç, 1979:25) Türkiye, sosyal bilimlerin bilim ve eğitim politikası

olarak resmen önemsilmesi ve benimsenmesi konusunda batılı ülkelere göre mesafeyi kapatma doğrultusunda gerekli adımları hızlı bir şekilde atmalıdır.

İşte bu ve diğer nedenler, sosyal bilimler eğitiminin ilköğretimde *tespit* edilmesi, lisede ise *başlaması* gerektiğini ortaya koymaktadır. Böylece Türkiye bu alandaki *elit* potansiyelini harekete geçirerek değerlendirmek sureti ile önemli bir kazanım elde etmiş olacaktır.

KAYNAKLAR

- Adem, M. (1981). *Eğitim Planlaması, Kavramlar Yöntemler Teknikler*. (2. Baskı) Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.
- Akşin, S., Katoğlu, M., Ortaylı, İ., Tunçay, M. (1979). 'Bir Edebiyat Lisesi Kurulması İçin Öneri', *Milliyet Sanat*, Eylül , 68-69.
- Bilgiseven, A.K. (1987). *Eğitim Sosyolojisi*, İstanbul : Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Enç, M. (1979). *Üstün Beyin Gücü, Gelişim ve Evreleri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları
- Ekşi, H., Otrar, M. (2001) 'Lise Türleri ile Kişilik Özellikleri Arasında İlişki Üzerine Bir Araştırma', *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (1) 109-129
- Erdoğan, İ. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim: Çağdaş Eğitim Sistemleri*. (4.Baskı) İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Hacettepe Üniversitesi (1971), *Türkiye'de Sosyal Araştırmaların Gelişmesi*, Ankara: H.Ü. Yayınları.
- Hesapçioğlu, M. (2001). *Türkiye'de Makro Düzeyde İnsan Kaynakları Planlaması*, Ankara: Anı yayıncılık.
- Türk, E. (1999). *Türk Eğitim Sistemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tuna, K. (1993). *Batılı Bilginin Eleştirisi Üzerine*, İstanbul : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.